Rzeczpospolita Rachunkowość
08.01.20 nr: 5 str. 1 nakład: 55000 egz.

OBOWIĄZKI ZGŁOSZENIOWE → H3

CRBR – nowe wyzwanie dla spółek

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych to system, w którym są gromadzone i przetwarzane informacje o tzw. beneficjentach rzeczywistych, tj. osobach fizycznych sprawujących bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad spółką. Prowadzi go Ministerstwo Finansów.

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

OBOWIĄZKI ZGŁOSZENIOWE

CRBR – nowe wyzwanie dla spółek

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych to system, w którym są gromadzone i przetwarzane informacje o tzw. beneficjentach rzeczywistych, tj. osobach fizycznych sprawujących bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad spółką. Prowadzi go Ministerstwo Finansów.

AGATA KOWALIK

Przepisy dotyczące Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR) weszły w życie 13 października 2019 br. Nowe uregulowania zostały zawarte w rozdziale 6 ustawy z 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (DzU z 2019 r., poz. 1115, z późn. zm.).

CRBR

Zgłoszenie do CRBR składa się bezpłatnie na stronie internetowej https://www.podatki.gov.pl/crbr/.

Dokonywanie zgłoszeń

Do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji są obowiązane:

1) spółki jawne,
2) spółki komandytowe,
3) spółki komandytowo-akcyjne,
4) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
5) proste spółki akcyjne (od 1 marca 2020 r.),
6) spółki akcyjne, z wyjątkiem spółek publicznych w rozumieniu ustawy z 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (DzU z 2019 r., poz. 623).

Nie są natomiast objęci obowiązkiem wpisu przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, spółki cywilne, trusty, fundacje i stowarzyszenia.

Rodzaj danych

Informacje podlegające zgłoszeniu do CRBR obejmują dane identyfikacyjne danej spółki, takie jak jej nazwa (firma), forma organizacyjna, siedziba, numer w Krajowym Rejestrze Sądowym i numer identyfikacji podatkowej (NIP). Ponadto (a może przede wszystkim) do rejestru należy zgłosić dane identyfikacyjne tzw. beneficjenta rzeczywistego i członka organu lub wspólnika uprawnionego do reprezentowania spółki (podlegające zgłoszeniu ich dane, to: imię i nazwisko, obywatelstwo, państwo zamieszkania, PESEL albo data urodzenia – w przypadku osób nieposiadających PESEL *informacja o wielkości* i charakterze udziału lub uprawnieniach przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu).

Podpisanie

Dane do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych zgłasza wyłącznie osoba uprawniona do reprezentacji spółki. W przypadku gdy wymagana jest łączna reprezentacja, tj. przez więcej niż jedną osobę, zgłoszenie musi być podpisane przez wszystkie wymagane osoby.

UWAGA!

Pełnomocnicy spółki nie są uprawnieni do dokonania zgłoszenia do CRBR.

Zgłoszenie zawiera oświadczenie osoby lub osób dokonujących go o prawdziwości informacji przekazywanych do CRBR pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Beneficjent rzeczywisty

Zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, przez beneficjenta rzeczywistego rozumie się:

1) osobę fizyczną lub osoby fizyczne sprawujące bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad spółką poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez spółkę, lub

2) osobę fizyczną lub osoby fizyczne, w imieniu których są nawiązywane stosunki gospodarcze lub przeprowadzana jest transakcja okazjonalna, w tym:

- przypadku spółki będącej osobą prawną inną niż spółka, której papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, podlegającym wymogom ujawniania informacji wynikającym z przepisów prawa Unii Europejskiej lub odpowiadającym im przepisom prawa państwa trzeciego:

a) osobę fizyczną będącą udziałowcem lub akcjonariuszem spółki, której przysługuje prawo własności więcej niż 25 proc. ogólnej liczby udziałów lub akcji tej osoby prawnej,
b) osobę fizyczną dysponującą więcej niż 25 proc. ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym spółki, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu,
c) osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad osobą prawną lub osobami prawnymi, którym łącznie przysługuje prawo własności więcej niż 25 proc. ogólnej liczby udziałów lub akcji spółki, lub łącznie dysponującą więcej niż 25 proc. ogólnej liczby głosów w organie spółki, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu,
d) osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad spółką poprzez posiadanie w stosunku do tej osoby prawnej uprawnień, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 37 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości, lub
e) osobę fizyczną zajmującą wyższe stanowisko kierownicze w przypadku udokumentowanego braku możliwości ustalenia lub wątpliwości co do tożsamości osób fizycznych, określonych we wcześniejszych punktach oraz w przypadku niestwierdzenia podejrzeń prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Ustawa definiuje także beneficjenta rzeczywistego w przypadku trustów oraz osób fizycznych prowadzących indywidualną działalność gospodarczą. Jednak, jak już wcześniej wskazano, podmioty te nie podlegają wpisowi do CRBR.

Jak widać definicja beneficjenta rzeczywistego jest bardzo ogólna i nieostra, co w praktyce budzi wątpliwości interpretacyjne.

Spółki chcące ustalić, kto jest ich beneficjentem rzeczywistym nierzadko mają z tym poważne problemy.

Problem 1.

Jak ustalić beneficjenta rzeczywistego, gdy podmiotem kontrolującym powyżej 25 proc. akcji/udziałów spółki jest spółka zarejestrowana w państwie, gdzie dane udziałowców nie są udostępnione w publicznych rejestrach lub dostęp do takich rejestrów jest ograniczony?

Problem 2.

Kto jest beneficjentem rzeczywistym w spółce komandytowej, w której komplementariuszem jest spółka kapitałowa?

Problem 3.

Kto jest beneficjentem rzeczywistym, gdy podmiotem kontrolującym powyżej 25 proc. akcji/udziałów spółki jest jednostka samorządu terytorialnego lub Skarb Państwa?

O ile w przypadku osób prawnych (spółki z o.o., spółki akcyjnej i niebawem prostej spółki akcyjnej) w razie problemu z ustaleniem beneficjenta rzeczywistego można w ostateczności przyjąć, że beneficjentem tym będzie osoba fizyczna, zajmująca wyższe stanowisko kierownicze w spółce (np. członkowie zarządu spółki), o tyle w przypadku spółek osobowych (jawnej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej) takiej możliwości nie ma.

Należy jednak pamiętać, że brak możliwości ustalenia beneficjenta rzeczywistego osoby prawnej powinien zostać udokumentowany, np. potwierdzeniem, że nie ma osób fizycznych spełniających kryteria określone w ustawie lub wskazaniem podstawy prawnej, która uzasadnia brak możliwości przekazania wymaganych danych.

Problemy interpretacyjne budzi też sformułowanie „osoba fizyczna zajmująca wyższe stanowisko kierownicze", gdyż pojęcie to nie zostało zdefiniowane w ustawie. Z uwagi na niejasność przepisów wydaje się, że bezpieczniej będzie wskazać w CRBR wszystkie osoby, wobec których występuje jakakolwiek wątpliwość, co do obowiązku zgłaszania (najlepiej wszystkie osoby pełniące stanowiska kierownicze w spółce). /®

ZDANIEM AUTORKI

Agata Kowalik

radca prawny, doradca podatkowy w DORADCA Sp. z o.o. w Lublinie, członek i wykładowca Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

MAT. PRAS.

Krótkie terminy, wysokie kary

Spółki, które zostały wpisane do KRS po wejściu w życie omawianych przepisów, tj. po 13 października 2019 r., mają *obowiązek zgłosić dane beneficjenta rzeczywistego nie później* niż w terminie 7 dni od dnia wpisu do KRS. Przewidziany przez ustawodawcę termin dla nowo powstałych spółek jest więc bardzo krótki. Zwłaszcza, że spółki te nierzadko otrzymują postanowienie z sądu o rejestracji po okresie dłuższym niż tydzień, czyli już po upływie terminu rejestracji w CRBR.

Natomiast spółki, które zostały wpisane do KRS przed 13 października 2019 r. mają obowiązek zgłosić informacje o beneficjentach rzeczywistych do 13 kwietnia 2020 r.

Zgodnie z nowymi przepisami w przypadku zmiany przekazanych do CRBR informacji, spółki powinny dokonać aktualizacji w terminie 7 dni od daty zdarzenia, które spowodowało konieczność przesłania zgłoszenia do CRBR (np. data sprzedaży udziałów spółki z o.o., czy data podjęcia uchwały o zmianie składu zarządu spółki kapitałowej).

Z uwagi na wiele wątpliwości, dotyczących brzmienia nowych przepisów, właściciele spółek nie powinni czekać na ostatnią chwilę, ale już dziś przedsięwziąć kroki zmierzające do ustalenia beneficjenta rzeczywistego. Może się bowiem okazać, że nie zawsze będzie to takie proste.

Należy mieć przy tym na uwadze, że niedopełnienie obowiązku zgłoszenia danych w określonym terminie jest zagrożone karą pieniężną do wys. 1 mln zł. /®